

יש במדינת ישראל שר מיוחד לענייני דואר, שר מיוחד לענייני סעד, ושר מיוחד לענייני תיירות.

אבל אין בה שר אחד, שתפקידו הבלעדי הוא להקדיש את כל מרי צו לבעייה האחת והיחידה שתקבע את גורל חייו לדורות.

משרד-החוץ, כפי שהוא היום, כפי שהוא

משתקף בטבלה המרהיבה הזאת, אינו בנוי למען תפקיד זה. שר-החוץ אחראי, למעשה, לניהול הלוחמה הפוליטית נגד מדינות-ערב. הוא מנצח על עשרות שגרירים וצירים, שתפקידם העיקרי הוא להסביר למדינות העולם כי הערבים זוממים להשיג מידנו, ולקדם פני יוזמות ערביות, ולהפיץ ריח טענות ערביות — לשחק פינג-פונג בינלאומי מעל לתהום. זה דרוש, בשלב הנוכחי, אבל מה לזה ולחתימה לשלום? אמר זאת שר-החוץ היום, באזמרו שפער

לות משרד-החוץ הן תגובה בלתי-נמנעת על ההתקפה המדינית עלינו. **אבל כל עוד לא נתקבלה הצעה תנו, ומשרד-החוץ הוא האחראי הבלעדי לכל ענייני המרחב — הבה ונצייד אותו לפחות בכלים המינימליים הדרושים לכך.**

הצענו להגדיל את תקציב המחלקה ל- מורח-התיכון בעשרה מיליון ל"י — טיפה לעומת הזרם הגדול הדרוש. על כל לירה

שאנו נותנים לבטחון, לנשק, לכלי-מוות — ואין מנוס מכך! — הבה ונשלם אגורה אחת כדי שלא יהיה צורך להשתמש בכלי-המוות.

הרומאים אמרו: SI VIS PACEM — PARA BELLUM. רצונך בשלום — היכון למלחמה. יש בזה גרעין של אמת. אך אמת עוד יותר גדולה היא: SI VIS PACEM — PARA PACEM. רצונך בשלום — היכון לשלום!

סודי הדני

בנאום-התשובה שלו למתווכים, הקדיש שר-החוץ את המשפטים האחרונים לרעיון „המטכ"ל הלבן". הוא אמר: „אינני יורד לסוף דעתו של חבר-הכנסת אבנרי, שהפריד בין משרד-החוץ, המתגונן והודף התקפות, לבין משרד-לשלו, הצריך לדבר רק דברי-נחת. „שני הדברים האלה משולבים ורתוקים זה בזה. גם הדיפת האיבה היא מכשיר לשלום; גם חתימה לשלום עשויה להגביר לנו חילים מכל בחינה. „אי אפשר לצאת מן הכורח של הכפילות הזאת: שאנחנו מתמודדים במאבק קשה על קיומנו, אולם נושאים את עינינו לעידן אחר.“

בזה תם הוויכוח, ושוב לא יוכלנו לעזור למר אבן לרדת לסוף דעתנו. נשתדל לעשות זאת להלן.

מהו תפקידו של משרד-החוץ? הדבר כתוב, שחור-על-גבי לבן, בחוברת נאה הנושאת את הכותרת „ניספח לנאום שר-החוץ על תקציב המשרד לשנת 1966/67.“ הפסקה הראשון בחוברת זו קובע, בצורה חד-משמעית:

„תפקידו של משרד-החוץ הוא לקיים את קשריה הרשמיים של מדינת ישראל עם מדינות העולם.“

15 מיליארד, האומרות את הכל. למדינת ישראל אין קשרים — רשמיים או בלתי-רשמיים — אף עם אחת ממדינות המרחב הערבי. ממילא אין שם קשרים שמשרד-החוץ יכול לקיים אותם.

ממילא אין משרד-החוץ קיים ויפועל במישור זה.

לא הוא ולא שום משרד או מוסד אחר של מדינת-ישראל, מלבד גופים שמטרתם היחידה היא לאסוף ידיעות להבטחת בטחון המדינה.

משרד-החוץ עצמו מודה בכך בפה מלא. אחרי אותו פסוק של 15 מיליארד, מופיע פירוט של שבעה סעיפי-מישנה, בהם „מת-בטא תפקיד זה“.

נאמר שם הרבה: על „ממשלות-תבל“ ו- „ארגונים בינלאומיים“, על „הסכרה מתמדת“ ו- „הידוק קשרי-כלכלה“, על „שיתוף-פעולה עם מדינות מתפתחות“ ואפילו „הידוק הקשרים בין ישראל וקהילות העם היהודי ב- תפוצות“.

הכלי-הכל, זולת דבר קטן אחד: פעולה בעולם הערבי.

זה אינו מוזכר אפילו בצורה מליצית, למען הרושם. זה אינו נאמר בכלל. אנשי משרד-החוץ, שהכינו את החוברת, פשוט שכחו שקיימת בעייה כזאת.

זלמה יוכרו?

משרד-החוץ הפיץ, בשנה שעברה שני מיל-יון עותקים של פירסומי-הסברה בשפות רבות, ביניהן יפאנית, גרמנית וקוריאנית. לפי הסקירה, לא פורסם אף פירסום אחד בערבית.

המשרד קיים שבעה קורסים לעובדיו, על נושאים כגון „יהדות ומגוון“ ו- „העדות ה-נוצריות בישראל“. לא היה קורס על העולם הערבי. 20 מעובדיו למדו ספרדית, ו- 40 צרפתית — אך אף לא אחד ערבית. בין 25 אלף הספרים בספריית המשרד, המחולקים לשישה מדורים, אין מדור למדעי-המיוזרה.

מה זה מלמד?

מסיבת-קיקמיויל לקבלת-פנים חגיגית?

בין פעולות שני הגופים — הגוף הקיים והגוף הצריך היה להיות קיים — רובצת תהום גיאוגרפית, פסיכולוגית ומיתודית.

דוע אין שר-החוץ יורד לסוף הדעת הזאת? והרי הוא אדם אינטליגנטי ב- יותר, בעל תפיסה מהירה וכושר-ניתוח מר-היר. תענוג אסתטי להאזין לנאומיו, בשל

זה מלמד כי המשרד אינו פועל, ואינו מתכוון לפעול, בתוך וכלפי העולם הערבי. **ואיך יפעל? הרי אין זה כלול בתפקידו, שהוא: „לקיים קשרים רשמיים“.**

אין המדובר כאן בהגדרות פורמליות. ליות, ההגדרות מבטאות הבדל מהותי, תהומי בין שיטות-עבודה.

משרד-החוץ פועל באמצעות דיפלומטים. הדיפלומטיה היא יותר מאשר מקצוע. היא אורח-חיים, השקפת-עולם. הדיפלומטים של כל המדינות מהחיים מעין אגודה מקצועית בינלאומית. יש להם מנטאליות משותפת, שיטות-עבודה משותפות.

לפעולה כמרחב הערבי ריושה מנטאליות אחרת לגמרי. כמעט וי-הייתי אומר: מנטאליות הפוכה.

מה יהיה תפקידו של המטכ"ל הלבן, כי אשר הוא יקום?

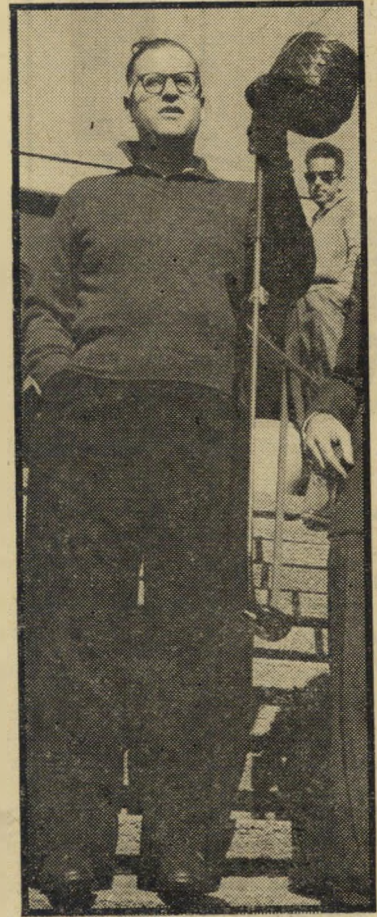
הוא יקשור קשרים סודיים עם מעמדות ומפלגות בכל ארץ מארצות העולם הערבי. הוא יעשה זאת באמצעות אנשים שיגיעו לארצות-ערב — לא במיבצע-יראחה ולא כי סוכני-מודיעין, אלא כשליחים פוליטיים סודיים. הם לא ילבשו צילינדרים, ולא יצטיינו בנימוסים דיפלומטיים זהקא.

הוא יגבש תוכניות למאות מובי-צעים בלתי-מקובלים ובלתי-שיגרי-תיום, כדי לחדור ללב ההמונים בי-מרחב ולשנות בהדרגה את הי-אווירה בו. גם זה לא עיסקם של דיפלומטים.

הוא ינהל תעמולה ברדיו, בתחנות גר-יות וסמויות, כדי לעודד את החוגים הער-ביים שהוא ישליך עליהם את יהבו, ולעזור להם נגד חוגים עוינים. הוא ישתמש ב-טלביזיה, במכונות-הדפוס, בדואר — בצורה בלתי-שיגריתית בהחלט.

הוא יהיה מורכב מסוג חדש של אנשים: יוצאי ארצות-המזרח, שקשרו בעבר קשרים אישיים עם המנהיגים הערביים השונים, מוג-חים לכל ארץ ערבית, מומחים ללוחמה פסיכולוגית, פליטים ערביים מעבר לגבול, שגדפו על-ידי המישטרים הקיימים, ערבים ישראלים המאמינים בשותפות מרחבית.

איך יכול מטכ"ל כזה לפעול כי-משרד-החוץ? איך הוא יכול לקי-בל הוראות והנחיות מדיפלומטים אורתודוקסיים, המדברים בניב אנגליסאכמי מעודן, הממהרים מי-

אבא אבן: למה מתכוון?

שלל הניסוחים המנוסחים בקפידה אנגלו-סאכסית.

גם אין לומר כי אבא אבן אינו חושב על השלום. להיפך: אחרי שנות הקיפאון העקר של גולדה מאיר, שהצטיינה בנוקשות הפאנאטית האופיינית לא פעם לנשים פולי-טיות, מרבה אבן לדבר ולחשוב על שלום. אם כן, היכן המחסום הנפשי?

לדעתו, הוא נעוץ בעובדה שאבן הוא דיפלומט מקצועי, שתמונת

עולמו עוצבה אי-רשם בין קאמי ברידג' ויוזשינגטון.

כשהוא מדבר על שלום, הוא חושב על בירות המעצמות הגדולות. הוא סבור כי השלום יבוא — אם יבוא — כאשר המעצ-מות הגדולות יפעילו לחץ על ממשלות ערב, ישכנעו אותן להכיר בקיום ישראל.

מכאן ההתלהבות ל„רוח טשקנט“. אין דמיון רב בין סיכסוך קאסמיר וסיכסוך ארץ-ישראל, ואבא אבן עצמו מודה בכך בגילוי-לב. אולם זוהי סיסמה טכסיטית סוד-בה כדי לסבר את אוזן הקרמלין והבית הלבן. בהנאה רבה ציטט שר-החוץ קטע מעתון לבנוני, המתאונן כי ישראל הזריזה גנבה סיסמה זו ומשתמשת בה נגד הערבים, לפני שהערבים יכלו לאמץ אותה לעצמם נגד ישראל.

מכאן גם ההבדל בין אבן ובן-גוריון. בן-גוריון עשה הרבה רעש, חולל תקריות-גבול מיותרות, הוציא לישראל בעולם שם של מדינה מחרחרת-מלחמה, כמעט כמו הערבים. אבן סבור כי בעולם של ימינו שולטת אופנת השלום. על כן הוא רוצה שישראל תגן אף היא מנגינות של שלום, כדי לסבר את אוזן העולם.

לאור תפיסה זו, אין באמת הבדל בין לוחמה פוליטית ו- „חתימה לשלום“. אותו שגריר, התוקף את הערבים בחעידה בני-לאומית, כתשובה על התקפה ערבית דומה על ישראל, יוסיף ויכריז שישראל רוצה בשלום. באותו נאום, ובאותה נשימה, **אין בכך כל רע. אבל זה לא יקרב את השלום אף בצעד של צב.**

זה פשוט לא רלבנטי למאבק על השלום.

מה אפשר לעשות בעולם הערבי, לדעת משרד-החוץ? שום דבר.

כאן אין הבדל בינו לבין גח"ל או רפ"י. הפתרון של כולם הוא: צריכים לחכות. אזלי, אם ירצה השם, אחרי הרבה-הרבה שנים, זה יימאס לערבים, והם יכירו כי ישראל.

אל לנו לחשוב על מחיר שעלינו לשלמו, על תזונה כלשהי בעניין הפליטים, על שינוי מדיניות-החוץ. כי כל זה לא חשוב. כפי שאמר אבא אבן: אין טעם לעסוק בזה, כל עוד אין הערבים מוכנים להכיר בכלל כקיומנו.

וכאן קבור הכלב.

ההכרה הערבית בישראל אינה התחלה של הדרך לשלום. היא תהיה סופה של הדרך הארוכה.

הערבים רוצים מאיתנו הרבה דברים. אנחנו רוצים מהם רק דבר אחד: הכרה בקיומנו.

מבחינה ערבית, זהו מחיר עצום. כי מזה שני דורות חוזרים הערבים מדי בוקר וערב על המושכל הראשון המקודש כי ישראל היא נטע זר במרחב, מושבת (המשך בעמוד 10)